

Tuinplanten en vlinders

Enkele jaren geleden besloot Inte Onsman van zijn tuin een vlindertuin te maken. In dit artikel beschrijft hij zijn ervaringen met allerlei vlinderplanten.

Toen ik een paar jaren geleden bij toeval het bestaan van De Vlinderstichting ontdekte stond ik net op het punt de tuin eens ingrijpend te veranderen. Nadat ik bij de Stichting het boekje over vlinder-vriendelijk tuinieren had aangeschaft kwam ik tot het besef dat de planten die in m'n tuin stonden volkomen onge-schikt waren om vlinders mee te lokken. Daar moest dus iets aan gedaan worden.

Eerst een paar Buddleja's

Mijn tuin ligt volledig ingesloten op het zuiden en dat betekent dat de temperatuur zeer snel oploopt (in de zon op sommige plaatsen zelfs tot boven de 35°C).

Het ingesloten karakter van de tuin vraagt eigenlijk om nectarplanten die de hoogte in gaan en als eerste werd dan ook een *Buddleja davidii* 'White Profusion' aangeschaft. Dit bleek een gouden greep, de plant bereikte het eerste jaar een hoogte van bijna 2,5 meter en produceerde een onvoorstelbare hoeveelheid grote witte bloemtuijen.

Over het algemeen wordt aangenomen dat vlinders meer interesse hebben voor lila en paarse bloemen dan voor witte bloemen doch deze stelling werd - althans in mijn tuin - volledig gelogen-straft. Op slechts drie meter afstand van de witte Buddleja staat een violetblauw exemplaar, de 'Ile de France'. Toch wordt de witte Buddleja aanzienlijk beter bezocht dan de ernaast geplaatste violet-blauw gekleurde cultivar.

De bloemen van de oorspronkelijke, in China en Japan voorkomende vlinder-struik zijn blauwpaars met oranje hartjes. Cultivars zijn in vele kleuren te verkrijgen, waarvan ik er enkele noem: 'Pink Delight' (dieproze), 'Black Knight' (diep violet), 'Border Beauty' (lilapaars), 'Empire Bleu' (diep paarsblauw), 'Royal Red' (roodachtig purper) en de reeds bovengenoemde behoren tot de beste. Deze zijn alle winterhard, staan het liefst in de volle zon en moeten goed gedraineerde grond hebben, aangevuld met turf-molm, bladaarde of compost.

Meer hoge planten

Buddleja's kunnen het beste achter in plantenborders worden geplaatst samen met andere hoge planten zoals IJzerhard (*Verbena*) en Koninginnekruid (*Eupatorium*). Ikzelf heb gekozen voor *Verbena officinalis*. Deze soort is eigenlijk minder aantrekkelijk voor de siertuin maar wordt door vlinders zeer gewaardeerd. De *Verbena officinalis* is een vaste win-

**Distelvlinder op het
inheemse
Koninginnekruid.**

foto: Kars Veling

terharde plant die normaal een hoogte van 30 tot 60 cm haalt, maar bij mij ruim twee meter hoog wordt. De plant heeft rechtopgroeïende vierkante stengels en kruislings geplaatste smalle bladeren. De kleine blauwpaarse bloemen groeien 's zomers in smalle, zich vertakkende eindstandige trossen en bloeien zeer lang, tot ver in oktober. De plant heeft een grote aantrekkingskracht op vlinders en bovendien de neiging zichzelf sterk uit te zaaien. Als u uitgebloeide bloemen niet direct afknijpt kunnen reeds in de loop van het tweede jaar overal in de tuin zaailingen worden teruggevonden.

Eupatorium, ook wel Leverkruid of Koninginnekruid genoemd, doet het erg goed zowel in halfschaduw als in volle zon. Hiervan zijn verschillende aantrekkelijke cultivars te koop: *Eupatorium rugosum* 'Braunlaub' bloeit uitbundig in september en wordt bijna twee meter hoog. Deze witbloeiende cultivar heb ik geplaatst tegen een achtergrond van donkergroene klimop waardoor de bloemen extra goed opvallen. De plant wordt bezocht door Kleine vossen, Dagpauwogen en zweefvliegen. Twee andere aantrekkelijke cultivars die in mijn tuin staan zijn de *Eupatorium purpureum* met vleeskleurige en de *Eupatorium purpureum* 'Atropurpureum' met wijnrode bloemen. Er moet nog een aantrekkelijke variant bestaan namelijk de *Eupatorium coelestinum* met lila bloemen, maar die heb ik nog niet kunnen vinden. Als iemand mij daaraan kan helpen houd ik mij aanbevolen. Uiteraard ontbreekt de in het wild groeiende vorm met leverkleurige bloemen niet in mijn tuin.

Alle genoemde *Eupatorium* soorten wortelen ondiep en het verdient aanbeveling de wortels van tijd tot tijd met turfmoel of compost te bedekken. Deze maatregel dient tevens om het vocht bij de wortels op peil te houden en onkruid tegen te gaan.

Ook wat eenjarigen

Een plant die het verrassend goed doet bij diverse soorten Witjes, Kleine vossen en Atalanta's is de *Iberis sempervirens* ook wel Scheefbloem genoemd. Van deze overblijvende soort bestaat een aantal variëteiten, zoals 'Little Gem' en 'Plena' met dubbele witte bloemen. Het meeste succes heb ik echter met de éénjarige *Iberis*-soorten in wit, roze en paars, die elk jaar opnieuw gezaaid moeten worden. Het voordeel is dat als u ze in het voorjaar met tussenpozen van twee à drie weken op verschillende plaatsen zaait, er gedurende de gehele zomer tot in de vroege herfst voor vlinders aantrekkelijke bloemen in de tuin staan. De planten doen het goed in volle zon of lichte schaduw in goed gedraineerde

grond. Als u de uitgebloeide bloemen direct afknijpt stimuleert u de vorming van nieuwe bloemen. Door enkele planten volledig te laten uitbloeien heeft u voor het volgend jaar weer ruimschoots voldoende zaden.

Duizendblad is in vele kleurvariëteiten verkrijgbaar.

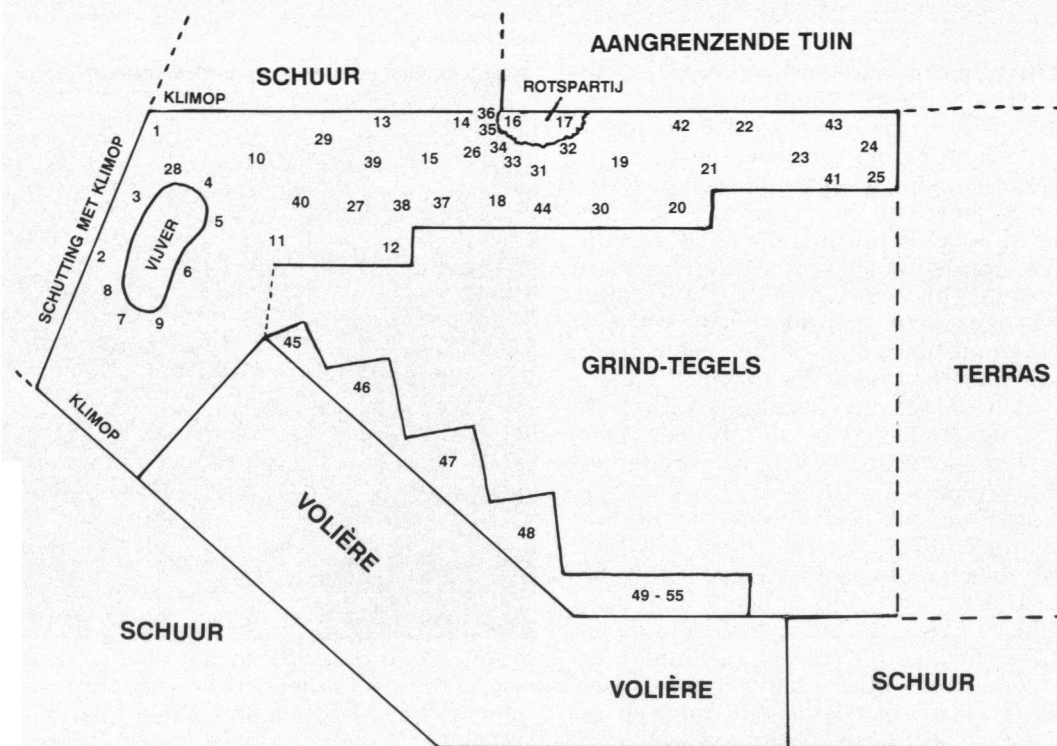
Duizendblad en Valeriaan

Achillea millefolium, beter bekend als Duizendblad, heeft in mijn tuin een grote aantrekkingskracht op de Kleine vuurvlinder, die de schermvormig samengestelde bloemen graag gebruikt als uitvalsbasis om passerende Witjes te verdrijven. Ook Kleine vossen kunnen soms langdurig op de bloemen vertoeven. De planten doen het goed in arme grond, maar ook in gewone tuinaarde groeien ze prima. Er zijn vele cultivars beschikbaar, zoals 'Fire King' met roze bloemen, *A. taygetea* die geel bloeit en zelfs een bloedrode cultivar behoort tot de mogelijkheden.

Een vaste plant die een behoorlijke hoogte kan bereiken is de *Valeriana officinalis* ofwel Valeriaan. Normaal bereikt deze plant een hoogte van 90 tot 120 cm, maar geplaatst naast andere hoge planten kan hij wel twee meter worden. Het is een typische zomerbloeiër met bleekroze of witte bloempjes in compacte 10 cm grote bloemtuiten die veelvuldig door zweefvliegen en Kleine vossen worden bezocht. De plant groeit zowel in de zon als in de schaduw en de bloemdragende stengels sterven in de herfst tot de grond toe af. Als u de uitgebloeide bloemen direct afknijpt, stimuleert u de wortelgroei waardoor de plant het volgend jaar wat uitbundiger terugkomt.

Een eveneens aantrekkelijke plant is de *Centranthus ruber* ofwel Rode spoorbloem. Deze bloeit van de vroege zomer tot ver in de herfst met grote trossen rode bloempjes en wordt 60 tot 90 cm hoog. Volle zon of lichte schaduw, goed

Indeling van de tuin van Inte Onsman.

1. Varen
2. Varen
3. Leverkruid (rugosum braunlaub)
4. Scheefkelk (roze)
5. Japanse sleutelbloem
6. Zenegroen (reptans)
7. Brandnetel
8. Aster
9. Leverkruid (wildvorm)
10. Buddleja 'white profusion'
11. Zenegroen (atropurpureum)
12. Dopheide
13. Boskamperfoelle
14. Clematis
15. Jacobsladder
16. Schildzaad
17. Scheefkelk (wit)
18. Duizendblad (geel)
19. Buddleja 'le de france'
20. Kruiptym
21. Duizendblad (Roze)
22. Leverkruid (rood)
23. Buddleja alternifolia
24. Spirea 'anthony waterer'
25. Kruiptym (wit)
26. Spirea japonica
27. Scheefkelk 'elfenrein'
28. Valeriana officinalis
29. Verbena
30. Kruiptym (roze)
31. Aubrieta 'grandiflora'
32. Aubrieta 'Schluss eckberg'
33. Zeepkruid
34. Schildzaad 'compactum'
35. Scheefkelk 'little gem'
36. Schildzaad 'saxatile'
37. Kruiptym (rood)
38. Lavendel 'rosea'
39. Lavendel 'dwarf blue'
40. Scheefkelk
41. Lavendel 'hitcote pink'
42. Leverkruid 'atropurpureum'
43. Leverkruid 'purpureum'
44. Ganzerik
45. Duizendblad (wit)
46. Lijmkruid
47. Scheefkelk (lila)
48. Dopheide
- 49 - 55: div. klaver soorten (experimenteel)

gedraineerde kalkhoudende grond en u heeft weer een voor vlinders aantrekkelijke plant in uw tuin.

De diverse Witjes laten zich nog wel eens verleiden door Lavendel, een vaste plant die in een groot deel van Europa als overblijvende heester wordt gehouden. Een goede keuze langs tuinpad of borderrand is de 'Hidcote' met dieppaarse bloemen of wat meer achter in de border de 'Twickle Purple' met blauwe bloemen die tot 90 cm hoog kan worden.

Asters voor in de herfst

Om het bloemenaanbod ook tegen en in de herfst op peil te houden zijn Asters heel geschikt. Asters variëren in hoogte van 25 cm tot 2 meter. Overheersende kleuren zijn blauw, lila en paars, niet geheel ten onrechte als je bedenkt dat de oorspronkelijke soort eveneens paars is. Goede cultivars zijn 'Moerheim Gem' en 'King George', beide violet-blauw.

De Aster novi-belgii (herfstaster) bloeit van einde zomer tot in de herfst. De 'Eventide' wordt tot 125 cm hoog met paarse bloemen. Deze is goed winterhard en verlangt goed gedraineerde vruchtbare grond die niet te veel uitdroogt in de volle zon. Hoge cultivars kunnen het beste worden opgebonden of tussen hoge planten worden gezet. De bloemen worden bij goed weer bezocht door Dagpauwogen, Kleine vossen, Atalanta's, Kleine vuurvlinders, Boomblauwtjes, Argusvlinders en diverse soorten witjes hetgeen al aangeeft dat veel asters al ruimschoots voor de herfst in bloei staan.

Een echte vlindertuin

Als ik na twee jaar tuinieren de balans opmaak is er heel wat veranderd in mijn tuin. Vroeger werd de tuin incidenteel door wat Witjes bezocht, die meestal weer haastig vertrokken bij gebrek aan nectar. Tegenwoordig wordt mijn tuin door veel soorten bezocht zoals Kleine vos, Atalanta, Distelvlinder, Dagpauw-oog, Klein en Groot koolwitje, Klein geaderd witje, Argusvlinder, Bruin zand-oogje, Boomblauwtje, Zwartsprietdikkopje, Kleine vuurvlinder en Gamma-uiltje. Een absoluut hoogtepunt was de Kleine vossen-explosie van 3 september 1991. Ik telde midden op de dag maar liefst 30 exemplaren vergezeld van enkele Dagpauwogen, Koolwitjes en één Gehakkelde aurelia die in een Amstelveense binnentuin als buitengewoon zeldzaam beschouwd moet worden.

Uw tuin vol vlinders, het lukt echt, ook bij u!

Literatuur:

Hallers-van Hees L. ten, Pavlicek-van Beek T., 1990. Uw tuin vol vlinders. De Vlinderstichting, Wageningen.

TIME-LIFE Plantencyclopedia, 1980. TIME-LIFE Boeken, Amsterdam.